

Nem volt reális esély a győzelemre - 500 év után Mohácsról a legújabb kutatási eredmények tükrében

Melyek a legismertebb, immár megcáfolt mítoszok az 1526. évi mohácsi csatával kapcsolatban? Mik a legújabb kutatási eredmények, és milyen személyes történetek rajzolódtak ki a csata egyes résztvevőiről a kutatások nyomán? Egyebek mellett ezeket a kérdéseket fejti ki az mta.hu-nak írott cikkében Varga Szabolcs történész, az ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja Történettudományi Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa.

Az elmúlt közel egy évtized intenzív történeti, régészeti és antropológiai kutatási eredményei közül a történész kiemelte, hogy sikerült leszűkíteni a Mohács-Nagynyárad-Majs-Udvar-Duna közötti tájon belül azt a területet, ahol a csata egyes fázisai zajlottak.

A legfontosabb újdonságnak a III. és IV. tömegsír feltárása jelentette, amelyet a JPM régészei mellett a Szegedi Tudományegyetem Embertani Tanszékének munkatársai végeztek el több éven keresztül. Az igazságügyi orvosszakértők bevonásával végzett munka során egyrészt az újabb tárgyi leletek (pénzérték, kapcsok) megerősítették, hogy ezek valóban az 1526. évi csata keresztény áldozatai. Másrészt bebizonyosodott, hogy a mintegy ötszáz ember maradványait rejtő két tömegsírba döntően a csata utáni kivégzés során legyilkolt férfiak holttesteit dobálták teljes rendezetlenségben.

Varga Szabolcs szerint az emlékévre való felkészülés során a történettudomány is elvégezte a feladatát. A számos intézményben dolgozó kutatók, köztük a Történettudományi Intézet munkatársai a frissen feltárt nyugati és oszmán források segítségével új eredményekre jutottak a csata előzményeinek, azaz a Jagelló-kornak a megítélésében, a csata lefolyásának rekonstruálásában és a csata következményeinek értékelésében.

Az eredmények közé tartozik az európai környezet és az Oszmán Birodalom jobb megismerése is, ami segít megérteni a Magyar Királyság helyzetét az adott korban, és realisztikusabb képet ad a korabeli elit mozgásteréről, még inkább kényszerpályájáról. A történész elmondta: ezek alapján nem beszélhetünk az országnak a Mátyás király halálát követő általános hanyatlásáról, és a mohácsi vereség legfőbb okának a világbirodalommá váló oszmán állam agresszióját tartjuk, amellyel szemben a Jagelló-kormányzat saját erőből már nem tudott eredményesen védekezni. A közel háromszoros túlerőben lévő ellenséggel szemben a keresztény seregnek nem volt reális esélye a győzelemre, ám a kétségtelenül súlyos következmények és az ország három részre szakadása ellenére sem a legrosszabb forgatókönyv valósult meg.

A 16. század középső harmadában a Magyar Királyság a területi veszteségek dacára sikerrel integrálódott a dunai Habsburg Monarchiába, megmaradt a nyugati keresztény kultúrkörben, majd százötven év ádáz küzdelme után európai segítséggel felszabadultak az ország megszállt területei.

"Ma úgy látjuk, hogy a Jagelló királyi udvar pontosan érzékelte saját helyzetét és az országra leselkedő hatalmas veszélyt, ezekre pedig saját képességei alapján reálisan reagált."

Az is az új eredmények közé tartozik, hogy a csata rekonstruálásában sikerült túllépni azon a lekicsinylő értelmezésen, miszerint a magyar sereg egyetlen dicstelen, másfél órás rohamban

szenvedett csúfos vereséget.

A történeti kutatások egyik fontos részét képezte a mohácsi csatában részt vett személyek felkutatása. A munka egy, a Történettudományi Intézettel, a Hadtörténeti Intézet és Múzeummal, illetve a Magyar Nemzeti Levéltárral közösen benyújtott konzorciumi pályázat részeként, a sátorhelyi tömegsírok régészeti feltárásával párhuzamosan zajlott, így egyszerre kaptak arcot és nevet a résztvevők. A cél az volt, hogy a fennmaradt hazai és külföldi forrásokból összegyűjtsék a csata áldozatainak és túlélőinek nevét, és rövid életrajzok segítségével kövessék nyomon sorsukat.

Bár a keresztény had mintegy 25-30 ezer katonájából jelenleg csupán 250-300 fő azonosítható név szerint, a mintából már határozott tendenciák rajzolódnak ki. A politikai elit szinte hiánytalanul csatlakozott II. Lajos hadjáratához, és a parancsra távol maradók is gyakran elküldték csapataikat. Várdai Pál egri püspököt a király pénzszerzés végett rendelte vissza Budára, katonáinak többsége azonban Mohácsnál harcolt; az idős Bornemissza János pozsonyi ispán sem vonult hadba, de az elküldött háromszáz lovasából mintegy százötven elesett. E konkrét esetek cáfolják azt a közkeletű képet, amely szerint a nemesség tömegesen cserben hagyta volna uralkodóját.

További információ: https://mta.hu/mta_hirei/szamvetes-500-ev-utan-mohacsrol-115595

Sajtókapcsolat:

- Magyar Tudományos Akadémia Kommunikációs Főosztály
- +36 1 411 6321
- sajto@titkarsag.mta.hu

Eredeti tartalom: Magyar Tudományos Akadémia

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/?p=32530>